

ПОГОДЖЕНО

рішенням Правління Полікомбанку
(Протокол від 27.10.2023 р. № 54)

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Наглядової ради
Полікомбанку
(Протокол від 30.10.2023р. № 18)

Голова Правління

Микола ТАРАСОВЕЦЬ

Голова Наглядової ради

Микола РАДЧЕНКО

**Положення
про систему внутрішнього контролю в Акціонерному товаристві
«Полікомбанк»**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про систему внутрішнього контролю в Акціонерному товаристві «Полікомбанк» (надалі – Положення) є внутрішнім нормативним документом Банку та його структурних підрозділів. Положення визначає основні цілі та принципи організації та функціонування комплексної, адекватної й ефективної системи внутрішнього контролю, які встановлюються та виконуються за всіма напрямками діяльності Банку на всіх організаційних рівнях, та встановлює мінімальні вимоги щодо організації цієї системи, функціонування якої спрямоване на забезпечення ефективності корпоративного управління в Банку.

1.1.1. Внутрішній контроль – це процес, інтегрований в усі процеси та корпоративне управління Банку, спрямований на досягнення операційних, інформаційних та інших цілей діяльності Банку. Керівництво Банку та керівники структурних підрозділів Банку несуть відповідальність за створення відповідної культури, що полегшує ефективне здійснення внутрішнього контролю, моніторинг його ефективності на постійній основі.

1.2. Положення розроблене у відповідності до вимог:

- Закону України «Про банки і банківську діяльність»;
- Закону України «Про запобігання корупції»;
- Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», із змінами та доповненнями (надалі – Закон про ПВК/ФТ);
- Положення про організацію системи внутрішнього контролю в банках України та банківських групах, затвердженого постановою Правління Національного банку України (надалі – НБУ) від 02.07.2019р. № 88;
- Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвердженого постановою Правління НБУ від 11.06.2018р. № 64 зі змінами і доповненнями (надалі Положення № 64);
- Методичних рекомендацій щодо організації корпоративного управління в банках України, схвалених рішенням Правління НБУ від 03.12.2018р. №814-рш, та з урахуванням принципів і рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду

щодо корпоративного управління та управління ризиками в банках і банківських групах, документу Базельського комітету з банківського нагляду «Опорні положення оцінки систем внутрішнього контролю», Статуту Банку та внутрішніх нормативних документів Банку.

1.3. У цьому Положенні терміни та скорочення вживаються в наступному значенні:

Банк – Акціонерне товариство «Полікомбанк»;

банківський процес – одна або більше пов'язаних між собою процедур або операцій (функцій), яка/які спільно реалізують певну задачу для забезпечення банківської діяльності в рамках організаційної структури, технологічних процесів, функцій підрозділів, функціональних обов'язків працівників;

внутрішньобанківські документи – політика за окремим напрямом діяльності Банку, положення, інструкції, методики, правила, розпорядження, рішення, накази або розроблені Банком документи в іншій формі, які серед іншого включають опис процедур/процесів, відповідальність працівників Банку за виконання ними функціональних обов'язків з внутрішнього контролю, розподіл обов'язків, порядок взаємодії підрозділів та працівників Банку та інші питання щодо організації та функціонування системи внутрішнього контролю в Банку, з урахуванням вимог цього Положення;

внутрішній контроль – процес, інтегрований в усі процеси та корпоративне управління Банку, спрямований на досягнення операційних, інформаційних, комплаєнс-цілей діяльності Банку;

контрольне середовище банку - сукупність суб'єктів системи внутрішнього контролю Банку, процедур, політики за окремим напрямом діяльності Банку та інших внутрішньобанківських документів щодо внутрішнього контролю, а також культури контролю;

система внутрішнього контролю Банку – сукупність організаційної структури Банку, процедур, заходів з внутрішнього контролю, спрямованих на:

- досягнення Банком цілей, включаючи виконання запланованих показників його діяльності, забезпечення ефективності та результативності здійснення Банком операцій, збереження його активів;

- забезпечення ефективності корпоративного управління в Банку шляхом функціонування комплексної, ефективною та адекватної системи управління ризиками;

- забезпечення повноти, своєчасності та достовірності складання і надання фінансової, статистичної, управлінської та іншої звітності;

- відповідності діяльності Банку чинному законодавству України, нормативно-правовим актам Національного банку України та внутрішньобанківським документам;

культура внутрішнього контролю - дотримання визначених Банком принципів, правил, норм, спрямованих на поінформованість працівників Банку щодо функціонування системи внутрішнього контролю в Банку та участі кожного з працівників у цій діяльності (надалі – культура контролю);

механізми внутрішнього контролю – комплекс дій суб'єктів системи внутрішнього контролю, що направлені на здійснення контролю при проведенні банківських операцій та процесів Банку, в яких вони беруть участь, згідно внутрішніх документів Банку;

поточні заходи з моніторингу – заходи з моніторингу системи внутрішнього контролю банку, вбудовані в процеси банку та які здійснюються на постійній основі;

періодичні заходи моніторингу – заходи з моніторингу системи внутрішнього контролю, що здійснюються на періодичній основі згідно з окремими процедурами діяльності банку;

функціональний контроль – контрольна діяльність, яка здійснюється працівниками банку, відповідальними за здійснення внутрішнього контролю, на

регулярній основі з метою забезпечення контролю за виконанням функціональних обов'язків працівниками банку відповідно до їх посадових інструкцій;

судження банку – рішення управлінського персоналу/колегіального органу в письмовій формі щодо впровадження внутрішнього контролю, яке ґрунтується на комплексному та об'єктивному аналізі всієї інформації, що впливає на визначення компонентів та критеріїв упровадження системи внутрішнього контролю та власному досвіді банку;

органи управління – Наглядова рада і Правління Банку;

підрозділи контролю – структурні підрозділи Банку, які здійснюють об'єктивну та незалежну оцінку діяльності Банку, забезпечують достовірність звітності, виконання Банком своїх зобов'язань. Такими підрозділами є: підрозділ з управління ризиками, підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс), відділ фінансового моніторингу (в межах компетенції), відділ внутрішнього аудиту;

керівництво – керівники Банку та керівники структурних підрозділів Банку;

колегіальні органи – комітети Банку, які уповноважені приймати рішення з питань, віднесених до їх компетенції статутом та/або положеннями про такі колегіальні органи та/або делеговані їм органами управління Банку;

підрозділ – структурні підрозділи та відділення Банку;

інформаційна безпека – комплекс організаційних заходів Банку, програмних і техніко-технологічних засобів, що функціонують на всіх організаційних рівнях Банку та забезпечують захист інформації від випадкових та/або навмисних загроз, наслідком реалізації яких може стати порушення доступності, цілісності, конфіденційності інформації щодо діяльності Банку або його клієнтів;

ризик – ймовірність того, що події, очікувані або неочікувані, матимуть негативний вплив на капітал та/або надходження банку. Основні види ризиків визначені нормативно-правовими актами Національного банку України.

Інші терміни, які вживаються в цьому Положенні, використовуються в значеннях, визначених чинним законодавством України та нормативно-правовими актами Національного банку України.

1.4. Положення встановлює обов'язкові вимоги щодо організації внутрішнього контролю в Банку. Вимоги цього Положення розповсюджуються та є обов'язковими до виконання всіма працівниками Банку.

1.5. У випадку внесення змін до законодавства України та нормативно-правових актів НБУ, що регулюють діяльність банків, Положення діє в частині, що не суперечить законодавству України та нормативно-правовим актам НБУ, що набули чинності.

1.6. Це Положення, зміни та доповнення до нього погоджуються рішенням Правління Банку та затверджуються рішенням Наглядової ради Банку.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В БАНКУ

2.1. Метою цього Положення є запровадження комплексної системи внутрішнього контролю за всіма напрямками діяльності Банку на всіх організаційних рівнях, її ефективне, адекватне та безперервне функціонування, забезпечення безпечної та безперебійної діяльності Банку для захисту інтересів вкладників, кредиторів та акціонерів Банку. Процес функціонування системи внутрішнього контролю спрямований на забезпечення ефективності корпоративного управління в Банку.

2.2. Банк впроваджує систему внутрішнього контролю, як процес інтегрований в усі процеси Банку, який спрямований на забезпечення наступних досягнень: операційних, інформаційних та комплаєнс - цілей діяльності Банку на постійній основі, що визначені у стратегії та бізнес-плані Банку.

2.2.1. Операційні цілі діяльності Банку передбачають:

- забезпечення спрямованості процедур контролю на ефективність управління активами, зобов'язаннями та позабалансовими позиціями Банку з метою досягнення Банком прибутковості його діяльності, уникаючи або обмежуючи втрати унаслідок впливу негативних внутрішніх та зовнішніх факторів;

- здійснення систематичного процесу виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення всіх видів ризиків на всіх організаційних рівнях Банку.

2.2.2. Інформаційні цілі діяльності Банку передбачають:

- забезпечення цілісності, повноти та достовірності фінансової, управлінської та іншої інформації, що використовується для ухвалення управлінських рішень;

- створення інформаційних потоків як за вертикаллю, так і за горизонталлю організаційної структури Банку.

2.2.3. Комплаєнс-цілі діяльності Банку передбачають забезпечення організації діяльності Банку за дотриманням вимог чинного законодавства України, нормативно-правових актів Національного банку, внутрішньобанківських документів, стандартів професійних об'єднань, дія яких поширюється на Банк.

2.3. Система внутрішнього контролю Банку складається з таких компонентів:

- контрольного середовища;

- управління ризиками в діяльності Банку, включаючи комплаєнс - ризик;

- контрольної діяльності;

- контролю за інформаційними потоками та комунікаціями;

- моніторингу ефективності системи внутрішнього контролю.

2.4. Банк створює комплексну, ефективну та адекватну систему внутрішнього контролю з дотриманням таких принципів:

2.4.1. Принцип усебічності та комплексності, який передбачає що:

- всі компоненти системи внутрішнього контролю, впроваджені у діяльність Банку та забезпечуються їх виконанням;

- процедури з внутрішнього контролю вбудовані в процеси Банку на всіх організаційних рівнях.

2.4.2. Принцип ефективності передбачає, що заходи з внутрішнього контролю, що здійснюються в Банку, є дієвими та забезпечують досягнення Банком визначених цілей діяльності та упевненість у тому, що:

- здійснювані Банком операції є ефективними та відображені коректно в інформаційних системах/системах обліку Банку;

- фінансова, статистична, управлінська, податкова та інша звітність є достовірною;

- Банк дотримується вимог чинного законодавства України, нормативно-правових актів НБУ та внутрішніх нормативних документів Банку;

- працівники Банку володіють необхідною інформацією щодо компонентів системи внутрішнього контролю та забезпечують виконання цих компонентів у межах компетенції та повноважень, визначених їх посадовими інструкціями;

- Банк забезпечує виявлення та оцінку недоліків системи внутрішнього контролю та вживає своєчасних, адекватних та достатніх коригуючих заходів з метою виправлення таких недоліків.

2.4.3. Принцип адекватності передбачає, що система внутрішнього контролю Банку відповідає особливостям його діяльності, включаючи розмір, бізнес-модель, масштаб діяльності, види, складність операцій, профіль ризику Банку.

2.4.4. Принцип обачності передбачає, що Банк забезпечує достатню впевненість керівників Банку щодо досягнення Банком цілей його діяльності, виходячи з консервативних припущень та беручи до уваги певну вірогідність помилкових суджень чи рішень керівників та/або працівників Банку.

2.4.5. Принцип ризик-орієнтованості передбачає, що Банк забезпечує організацію та функціонування системи внутрішнього контролю, ґрунтуючись на ризик-орієнтованому підході, що передбачає застосування більш поглиблених та частіших заходів з контролю до тих сфер діяльності Банку, яким притаманні більші ризики.

2.4.6. Принцип інтегрованості передбачає, що процедури контролю є складовою частиною всіх процесів діяльності та корпоративного управління Банком.

2.4.7. Принцип завчасності передбачає, що система внутрішнього контролю Банку спроможна забезпечувати виявлення потенційно можливих загроз негативного впливу на діяльність Банку раніше, ніж такі загрози фактично виникнуть.

2.4.8. Принцип незалежності передбачає, що Банк уникає обставин, що можуть становити загрозу для неупередженого виконання суб'єктами його системи внутрішнього контролю своїх функцій.

2.4.9. Принцип безперервності передбачає, що здійснення Банком діяльності з внутрішнього контролю дає змогу на постійній основі та своєчасно попереджати, виявляти та усувати недоліки системи внутрішнього контролю.

2.4.10. Принцип конфіденційності передбачає, що Банк не допускає розголошення інформації особам, у яких відсутні повноваження щодо її отримання.

2.5. Внутрішні нормативні документи розробляються в Банку у відповідності до вимог нормативно-правових актів НБУ та повинні містити основні вимоги з питань внутрішнього контролю, що забезпечують врегулювання таких питань:

- відповідності до організаційної структури Банку, нормативного забезпечення діяльності органів управління та структурних підрозділів Банку;
- порядку визначення та затвердження посад, що належать до категорії “Управлінський персонал”;
- порядку розподілу та делегування повноважень у Банку;
- процедур /регламентів /порядків щодо кожного процесу діяльності Банку, що містять детальний опис операцій Банку та управлінських процедур, уключаючи заходи та форми внутрішнього контролю;
- облікової політики Банку;
- правил здійснення бухгалтерського контролю в Банку;
- переліку функцій, які не можуть виконувати працівники, які є асоційованими особами;
- технологічних процедур /регламентів /порядків відкриття/закриття операційного дня;
- процедур /регламентів /порядків складання звітності (фінансової, статистичної, управлінської, податкової);
- правил підготовки, погодження та укладання Банком договорів;
- правил/порядків здійснення документообігу в Банку;
- порядку надання, контролю за використанням та скасуванням довіреностей на здійснення правочинів;
- порядку та процедур проведення інвентаризацій матеріальних цінностей та активів Банку;
- порядку проведення подальшого контролю за банківськими операціями (уключаючи перевірки, ревізії касових операцій);
- порядку організації захисту приміщень Банку;
- порядку зберігання, переміщення та обліку матеріальних цінностей;
- порядку зберігання, захисту, використання та розкриття інформації та документів, що містять банківську та комерційну таємницю;
- порядку та процедури захисту персональних даних;
- порядку надання, використання, контролю та скасування доступу працівникам до інформаційних систем, уключаючи віддалений доступ;

- порядку проведення резервного архівування даних в інформаційних системах Банку;

- порядку та процедури захисту інформації в інформаційних системах Банку;

- порядку реєстрації, розгляду та опрацювання звернень до Банку громадян, юридичних осіб та державних органів;

- функціонування системи управління ризиками у відповідності до вимог нормативно-правових актів НБУ;

- порядку підбору, найму, навчання працівників Банку;

- порядку та форм проведення внутрішнього аудиту;

- звітування про результати контролю за виконанням заходів, спрямованих на підвищення ефективності системи внутрішнього контролю Банку.

2.6. Заходи з внутрішнього контролю передбачають здійснення наступних етапів:

- визначення процедур та видів внутрішнього контролю;

- виконання функцій/процесів працівниками Банку, що включають визначені процедури та види контролю;

- аналіз та контроль виконання функцій/процесів працівниками Банку.

2.7. Основні напрями здійснення внутрішнього контролю в Банку включають контроль за наступними процесами:

- досягненням цілей діяльності Банку, включаючи цілі, визначені в стратегії та бізнес-плані Банку;

- забезпеченням ефективності фінансової та господарської діяльності Банку;

- ефективністю управління активами і пасивами;

- збереженням активів Банку;

- ефективністю системи управління ризиками;

- дотриманням вимог законодавства України, нормативно-правових актів НБУ, внутрішньобанківських документів, стандартів професійних об'єднань, дія яких поширюється на Банк (комплаєнс-цілі);

- достовірністю, повнотою, об'єктивністю і своєчасністю ведення бухгалтерського обліку, складанням та оприлюдненням фінансової та іншої звітності для зовнішніх і внутрішніх користувачів;

- отримання керівництвом Банку актуальної та достовірної інформації щодо загроз, вразливості та ризиків, які мають враховуватись при прийнятті рішень;

- запобігання виникнення шахрайських дій;

- недопущення використання послуг Банку в протиправних цілях, виявлення і запобігання проведенню фінансових операцій, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, порушеннями санкційного режиму;

- управління інформаційними потоками, включаючи отримання і передавання інформації, забезпечення функціонування системи управління інформаційною безпекою.

2.8. Організація ефективного функціонування системи внутрішнього контролю в Банку базується на забезпеченні відповідними матеріальними ресурсами, забезпеченні достатнього професійного рівня працівників Банку, програмним забезпеченням та приміщеннями, що відповідають вимогам, установленим НБУ.

2.9. Ефективність системи внутрішнього контролю забезпечується чітким розподілом обов'язків між структурними підрозділами Банку, а також між органами управління Банку, у відповідності до вимог чинного законодавства України, нормативно-правових актів НБУ та внутрішніх документів Банку.

Цей розподіл базується на застосуванні моделі трьох ліній захисту, а саме:

1. Перша лінія захисту – реалізується на рівні бізнес-підрозділів та підрозділів підтримки діяльності Банку. Ці підрозділи ініціюють, здійснюють або відображають операції, приймають ризики в процесі своєї діяльності та несуть відповідальність за

поточне управління цими ризиками, в межах своїх обов'язків, передбачених посадовими інструкціями і внутрішніми локальними документами Банку та:

- забезпечують здійснення попереднього та поточного контролю під час проведення операцій;
- здійснюють контрольні процедури під час своєї діяльності;
- контролюють ризики, притаманні їх діяльності;
- здійснюють моніторинг щодо операцій та процесів, які притаманні їх діяльності.

2. Друга лінія захисту – реалізується на рівні підрозділу з управління ризиками, підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс), вимоги щодо діяльності яких встановлені в Положенні про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах.

Основними функціями підрозділів другої лінії захисту є:

- забезпечення контролю щодо втілення стратегії розвитку Банку в операційну діяльність Банку;
- належна організація та впровадження системи внутрішнього контролю;
- здійснення подальшого контролю за діяльністю учасників першої лінії захисту відповідно до функцій та повноважень, передбачених положеннями про підрозділи;
- забезпечення контролю за функціонуванням системи внутрішнього контролю;
- забезпечення удосконалення контрольного середовища;
- здійснення моніторингу внутрішнього контролю щодо операцій та процесів, які притаманні їх діяльності;
- узагальнення результатів моніторингу ефективності учасників першої лінії та доведення результатів до відомих органів управління Банку;
- забезпечення контролю під час проведення ревізій та подальшого контролю за інформаційними потоками та комунікаціями.

3. Третя лінія захисту – реалізується на рівні відділу внутрішнього аудиту Банку, який здійснює перевірку наявності, оцінку ефективності та адекватності роботи систем управління ризиками, внутрішнього контролю, процесів управління Банку в порядку, визначеному чинним законодавством України, в тому числі нормативно-правовими актами Національного банку України та внутрішніми документами Банку та інформує органи управління Банку про результати оцінки системи внутрішнього контролю.

2.10. Належне функціонування моделі трьох ліній захисту в Банку забезпечує:

- ефективність і економічну доцільність здійснюваних Банком операцій;
- обачливе (обережне) ведення банківської та іншої діяльності Банку, включаючи збереження його активів та інвестицій;
- своєчасне та належне виявлення, вимірювання, моніторинг, контроль, звітування за всіма видами ризиків;
- достовірність фінансової та статистичної звітності (включаючи звітність, що подається до НБУ, та управлінську звітність, що подається до органів управління Банку), інформації щодо фінансово-господарської діяльності Банку, що надається як внутрішнім, так і зовнішнім користувачам;
- надійність інформаційних технологій, управлінських і облікових процесів, що базуються на чіткому визначенні обов'язків, розподілі повноважень і підзвітності;
- відповідність діяльності Банку законодавству України та нормативно-правовим актам НБУ.

2.11. Банк визначає у внутрішніх документах (у тому числі в посадових інструкціях, положеннях про структурні підрозділи Банку, положеннях, що регламентують окремі процеси) процедури та заходи з контролю, які застосовуються підрозділами кожної з трьох ліній захисту.

2.12. Банк визначає у внутрішніх нормативних документах порядок та процедури:

- вертикальної взаємодії, що застосовується під час здійснення внутрішнього контролю між структурними підрозділами Банку різних ліній захисту;
- горизонтальної взаємодії, що застосовується в разі здійснення внутрішнього контролю в межах одного структурного підрозділу Банку та/або між структурними підрозділами Банку однієї лінії захисту.

2.13. Функціонування системи внутрішнього контролю забезпечується наступним чином:

2.13.1. Організаційно, шляхом:

- розподілу в межах організаційної структури Банку повноважень, обов'язків та відповідальності щодо здійснення внутрішнього контролю між структурними підрозділами Банку, між керівниками та між працівниками Банку. Підпорядкованість, обов'язки, права та відповідальність працівників Банку визначаються в посадових інструкціях;
- запровадження необхідних контрольних процедур, обмежень, що забезпечують ефективне функціонування системи внутрішнього контролю;
- опису в положеннях про структурні підрозділи Банку контрольних функцій, що здійснюються кожним з них;
- проведення регулярного оцінювання ризиків Банку, у відповідності до функціонуючої системи управління ризиками Банку та заходів з контролю Банку;
- забезпечення інформаційної безпеки та організації належного обміну інформацією;
- проведення моніторингу ефективності системи внутрішнього контролю, включаючи оцінку її ефективності шляхом проведення відповідних перевірок відділом внутрішнього аудиту.

2.13.2. Методологічно, шляхом опису системи внутрішнього контролю у внутрішніх нормативних документах Банку, включаючи періодичність та строки виконання заходів з контролю, посадових осіб, на яких покладається контроль.

2.13.3. Технологічно, шляхом автоматизації процедур контролю в інформаційних системах Банку.

2.14. У випадку передавання на регулярній договірній основі іншим особам здійснення функцій Банку, Банк установлює відповідні заходи з контролю за здійсненням таких функцій.

3. КОНТРОЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ БАНКУ

3.1. Ефективне функціонування контрольного середовища Банку, як компонента системи внутрішнього контролю, передбачає:

- розуміння Наглядовою радою Банку та Правлінням Банку ризиків, на які може наражатися Банк, та забезпечення впровадження, розвитку та інтеграції системи внутрішнього контролю в систему корпоративного управління Банку;
- забезпечення розподілу повноважень і відповідальності між структурними підрозділами Банку та між окремими працівниками Банку, а також уникнення конфлікту інтересів в процесі їх діяльності;
- усвідомлення та розуміння кожним працівником Банку своєї ролі в забезпеченні функціонування системи внутрішнього контролю;
- забезпечення Наглядовою радою Банку та Правлінням Банку розвитку культури контролю;
- забезпечення відповідності діяльності працівників Банку встановленій у Банку культурі внутрішнього контролю.

3.2. З метою досягнення цілей системи внутрішнього контролю, Банк залучає та сприяє розвитку компетентних працівників, забезпечує належний рівень кваліфікації працівників Банку, затверджує внутрішні нормативні документи щодо винагороди.

3.3. Банк забезпечує здійснення перевірки всіх осіб, які є кандидатами на посади в Банку стосовно наявності необхідного досвіду та професійних якостей, включаючи аналіз попереднього досвіду роботи кандидата.

3.4. Наглядова рада Банку та Правління Банку здійснюють заходи, спрямовані на підтримку на належному рівні культури внутрішнього контролю в Банку, з урахуванням вимог НБУ щодо управління ризиками та, з метою дотримання керівниками та працівниками Банку культури внутрішнього контролю, створюють необхідну атмосферу, включаючи такі дії:

- забезпечення розуміння керівниками та працівниками Банку їх ролі в системі внутрішнього контролю Банку;

- отримання підтверджень, що керівники та інші працівники Банку, проінформовані про дисциплінарні стягнення, які застосовуватимуться до них у разі неприйнятної поведінки/порушення у їх діяльності.

3.5. Суб'єктами системи внутрішнього контролю Банку є:

- Наглядова рада;

- комітети Наглядової ради;

- Правління Банку;

- комітети Правління Банку;

- підрозділ з управління ризиками;

- підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс);

- відділ внутрішнього аудиту;

- відділ фінансового моніторингу

- керівники структурних підрозділів і працівники, які здійснюють внутрішній контроль відповідно до повноважень, визначених внутрішніми документами банку та їх посадовими інструкціями.

3.6. У Банку забезпечується чіткий розподіл обов'язків, повноважень та відповідальності між усіма суб'єктами системи внутрішнього контролю. Розподіл обов'язків між працівниками Банку забезпечує захист від ризику несанкціонованих операцій, шахрайських дій та маніпулювання даними для приховування фінансових збитків або порушень чинного законодавства України, нормативно-правових актів НБУ та внутрішніх документів Банку.

3.7. Наглядова рада Банку забезпечує регулярний контроль за ефективністю системи внутрішнього контролю з періодичністю, встановленою чинним законодавством України, в тому числі нормативно - правовими актами НБУ та Положенням про Наглядову раду Полікомбанку шляхом:

- затвердження організаційної структури банку, а також структури підрозділу з управління ризиками, підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс) та відділу внутрішнього аудиту, порядку їх підпорядкування та звітування Наглядовій раді Банку, а також порядку звітування та взаємодії цих підрозділів з Правлінням Банку;

- затвердження внутрішніх положень про комітети Наглядової ради Банку, про Правління Банку, про структурні підрозділи з управління ризиками, контролю за дотриманням норм (комплаєнс), відділів внутрішнього аудиту, фінансового моніторингу;

- делегування повноважень комітетам Наглядової ради Банку, Правлінню Банку згідно з внутрішніми документами Банку;

- призначення та припинення повноважень Голови та членів Правління Банку, призначення та звільнення головного ризик-менеджера, головного комплаєнс - менеджера, начальника відділу внутрішнього аудиту, працівника відповідального за проведення фінансового моніторингу в Банку;

- розгляду питань організації внутрішнього контролю та заходів щодо підвищення його ефективності;

- визначення порядку роботи та планів роботи підрозділу з управління ризиками, підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс), відділу внутрішнього аудиту.

- здійснення контролю за діяльністю Правління Банку, підрозділу з управління ризиками, підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс), відділу внутрішнього аудиту, відділу фінансового моніторингу та внесення рекомендацій щодо її вдосконалення;

- щоквартального розгляду звіту підрозділу за дотриманням норм (комплаєнс) про виявлені порушення законодавства, внутрішніх положень Банку;

- здійснення щорічної оцінки ефективності діяльності Правління Банку загалом та кожного члена Правління Банку зокрема, підрозділу з управління ризиками, підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс), відділу внутрішнього аудиту, оцінки відповідності членів Правління Банку, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера, начальника відділу внутрішнього аудиту, працівника відповідального за проведення фінансового моніторингу в Банку кваліфікаційним вимогам, оцінки відповідності колективної придатності Правління Банку розміру Банку, складності, обсягам, видам, характеру здійснюваних Банком операцій, організаційній структурі та профілю ризику Банку;

- розгляду результатів моніторингу ефективності системи внутрішнього контролю, проведеного підрозділами другої та третьої ліній захисту;

- вжиття заходів з удосконалення механізмів діяльності Правління Банку, підрозділу з управління ризиками, підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс), відділу внутрішнього аудиту, відділу фінансового моніторингу за результатами такої оцінки.

3.8. Правління Банку забезпечує здійснення моніторингу ефективності функціонування системи внутрішнього контролю шляхом:

- поточного управління підпорядкованими суб'єктами системи внутрішнього контролю Банку;

- розподілу функцій, повноважень та відповідальності за здійснення внутрішнього контролю між структурними підрозділами Банку та працівниками Банку;

- забезпечення функціонування інформаційних систем Банку, що забезпечують накопичення, оброблення необхідної інформації та надання її користувачам;

- розгляду звітів про результати моніторингу ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, які щоквартально готуються підрозділами першої лінії захисту щодо операцій та процесів, які притаманні їх діяльності та виявлених порушень/недоліків;

- забезпечення моніторингу процедур внутрішнього контролю Банку щодо їх адекватності характеру діяльності Банку в межах своїх повноважень;

- здійснення контролю за усуненням недоліків, виявлених НБУ та іншими органами державної влади та управління, які в межах компетенції здійснюють нагляд/контроль за діяльністю Банку; підрозділом з управління ризиками та підрозділом контролю за дотриманням норм (комплаєнс); зовнішніми аудиторами за результатами проведення зовнішнього аудиту;

- подання звітів Наглядовій раді Банку про виконання її рішень щодо підвищення ефективності системи внутрішнього контролю.

3.9. Правління Банку забезпечує виконання рішень Наглядової ради Банку щодо забезпечення організації та функціонування системи внутрішнього контролю з питань, пов'язаних з керівництвом поточною діяльністю Банку, шляхом:

- поточного управління підпорядкованими суб'єктами системи внутрішнього контролю Банку;

- розподілу функцій, повноважень та відповідальності за здійснення внутрішнього контролю між колегіальними органами Правління Банку, між структурними підрозділами Банку та між працівниками Банку;

- забезпечення функціонування інформаційних систем Банку, що забезпечують накопичення, оброблення необхідної інформації та надання її користувачам;

- забезпечення моніторингу процедур внутрішнього контролю Банку щодо їх адекватності характеру діяльності Банку в межах своїх повноважень;

- впровадження системи винагороди в Банку, удосконалення заходів матеріального та нематеріального стимулювання працівників Банку;

- здійснення моніторингу рівня оплати праці та інших складових системи стимулювання працівників Банку порівняно з ринковим рівнем.

3.10. Правління Банку здійснює розподіл обов'язків, функцій, повноважень та відповідальності за здійснення внутрішнього контролю між структурними підрозділами Банку та його працівниками, який має забезпечувати уникнення:

3.10.1. конфлікту інтересів і умов його виникнення;

3.10.2. можливості скоєння злочинів і здійснення інших протиправних дій під час проведення операцій Банку;

3.10.3. можливості здійснення одним структурним підрозділом Банку або працівником Банку (крім операцій з установленим механізмом контролю з використанням відповідного програмного забезпечення):

- операцій Банку від ініціювання до здійснення їх реєстрації та/або відображення в обліку;

- документального оформлення касових операцій, здійснення їх фактичного виконання та відображення в бухгалтерському обліку;

- операцій за рахунками клієнтів Банку і рахунками, що відображають фінансово-господарську діяльність Банку;

- оцінювання достовірності і повноти документів, що надаються клієнтом під час отримання кредиту, і здійснення моніторингу кредиту (позичальника) після його надання;

- дій у будь-яких інших сферах, у яких є можливим виникнення конфлікту інтересів.

3.11. Правління Банку забезпечує виконання таких функцій щодо регулярного навчання керівників та інших працівників Банку:

- організація підвищення кваліфікації та розвиток працівників та керівників Банку за всіма формами навчання, аналіз динаміки розвитку компетентності та професійних навичок;

- планування та аналіз ефективності заходів з навчання та розвитку працівників;

- розвиток дистанційних засобів навчання та наставництва в Банку;

- моніторинг виконання планів навчання.

3.12. Правління Банку забезпечує незалежність виконання обов'язків Підрозділами контролю Банку шляхом невтручання в процеси їх роботи.

3.13. Наглядова рада Банку та Правління Банку мають право делегувати окремі свої функції з організації та функціонування системи внутрішнього контролю постійно діючим комітетам у відповідності до чинного законодавства України, Статуту Банка, Положень про Наглядову раду Банку та Правління Банку, а також у відповідності до інших внутрішніх нормативних документів Банку.

3.14. Наглядова рада та Правління Банку забезпечують контроль за виконанням делегованих ними функцій та залишаються відповідальними за їх виконання.

3.15. Інші колегіальні органи Банку здійснюють функції щодо внутрішнього контролю в межах делегованих їм повноважень.

Основними критеріями делегування повноважень є:

- забезпечення безперервності внутрішнього контролю;

- оптимізація процесів системи внутрішнього контролю;

- дієвість та оперативність прийняття управлінських рішень;

- ефективність організації та функціонування системи внутрішнього контролю.

3.16. Порядок делегування повноважень Наглядової ради Банку та Правління Банку відповідним комітетам (колегіальним органам Банку) визначається в положеннях

про комітети Наглядової ради та Правління Банку, з викладенням в таких положеннях обов'язків, прав та повноважень відповідних комітетів.

3.17. Делегування повноважень відповідним комітетам ініціюється Наглядовою радою та/або Правлінням Банку. Положення про комітети Наглядової ради Банку затверджуються Наглядовою радою, про комітети Правління Банку затверджуються рішенням Правління Банку.

3.18. Працівники структурних підрозділів Банку (учасники першої лінії захисту) щодня, під час проведення операцій, здійснюють контроль щодо:

- дотримання законодавчих актів та внутрішніх документів Банку при здійсненні операцій;
- дотримання порядку прийняття рішень про здійснення операцій;
- повного, своєчасного і достовірного відображення операцій у бухгалтерському обліку та звітності;
- збереження майна Банку;
- економічності та ефективності здійсненої операції;
- дотримання системи управління інформаційної безпеки.

3.19. Працівники структурних підрозділів зобов'язані забезпечити попередній, поточний і подальший контроль під час щоденного здійснення ними своєї діяльності, а саме:

- попередній (передусе виконанню дії або операції);
- поточний (здійснюється під час виконання дії або операції);
- подальший (здійснюється після виконання дії або операції та спрямований на виявлення недоліків, виправлення допущених помилок).

3.20. Підрозділ контролю за дотриманням норм комплаєнс (учасник другої лінії захисту) забезпечує:

- організацію контролю за відповідністю діяльності Банку вимогам чинного законодавства України, регуляторних вимог, ринкових стандартів, внутрішніх документів, у тому числі етичних стандартів та правил поведінки;
- координацію роботи з питань управління комплаєнс-ризиком між структурними підрозділами Банку;
- впровадження дієвої та ефективної системи управління комплаєнс - ризиками та забезпечує виконання своїх функцій у відповідності до нормативно-правових актів НБУ, Положення про Підрозділ контролю за дотриманням норм комплаєнс та інших внутрішніх документів Банку.

3.21. Підрозділ з управління ризиками (учасник другої лінії захисту), у відповідності до нормативно-правових актів НБУ та внутрішніх документів Банку забезпечує:

- якісне управління кредитним, ринковим, операційним, проєктивним ризиком банківської книги, ризиком ліквідності та іншими суттєвими ризиками;
- управління капіталом;
- контроль дотримання операцій із пов'язаними з Банком особами;
- оптимізацію співвідношення ризик-доходність;
- обмеження розмірів вірогідних збитків шляхом встановлення контролю допустимого рівню ризику та ризик-апетиту, надання незалежного (контрольного) аналізу кредитних ризиків активної операції в процесі прийняття рішення за активною операцією.

3.22. Відділ внутрішнього аудиту (учасник третьої лінії захисту) забезпечує незалежну та об'єктивну оцінку адекватності та ефективності системи внутрішнього контролю та підготовку рекомендацій, спрямованих на удосконалення діяльності Банку, а саме на підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю, корпоративного управління та здійснення банківських операцій.

3.23. Керівники структурних підрозділів Банку відповідають за:

- організацію, впровадження та належне здійснення функціонального контролю, застосування необхідних інструментів для забезпечення ефективності контрольного середовища у сфері своєї діяльності відповідно до вимог внутрішніх нормативних документів Банку;

- розроблення планів заходів щодо усунення/мінімізації виявлених недоліків внутрішнього контролю, впровадження заходів з контролю та своєчасного їх подання на розгляд Наглядової ради Банку та/або Правління Банку;

- забезпечення своєчасного та повного виконання планів заходів;

- дотримання працівниками підпорядкованих їм підрозділів внутрішніх нормативних документів Банку, що регулюють питання внутрішнього контролю в Банку, організації ефективної роботи стосовно своєчасного виявлення та усунення порушень;

- виконанням підлеглими працівниками функцій, передбачених їх посадовими інструкціями.

3.24. Працівники Банку, в межах своїх функціональних обов'язків, забезпечують реалізацію процедур внутрішнього контролю. Працівники Банку ознайомлюються під підпис зі своїми посадовими інструкціями і діють виключно в межах визначених повноважень.

4. КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ В БАНКУ

4.1. Контрольна діяльність в Банку здійснюється шляхом виконання заходів з внутрішнього контролю з метою забезпечення достатньої впевненості керівників Банку щодо досягнення Банком цілей його діяльності. Заходи з внутрішнього контролю забезпечуються на кожному зі своїх організаційних рівнів, є складовою всіх процесів діяльності Банку, та відповідають таким критеріям:

- достовірність та своєчасність – банківські операції та дії в межах інших процесів діяльності Банку відображаються в інформаційних та інших системах Банку коректно та своєчасно на кожному етапі здійснення/оброблення;

- повнота – усі виконані банківські операції та дії в межах інших процесів діяльності Банку відображаються в інформаційних та інших системах Банку в повному обсязі;

- дійсність – банківські операції та дії в межах інших процесів Банку є подіями, які фактично відбулися та виконані відповідно до встановлених у Банку процедур.

4.2. Система внутрішнього контролю в Банку включає такі види контролів:

4.2.1. Попередній контроль – контроль, який передуює виконанню дій або операцій Банку та забезпечується за такими напрямками:

- попередній контроль за досягненням бізнес цілей на етапі планування (фінансово-економічне управління);

- попередній контроль правової сторони справ при укладанні угод (організаційно-правовий відділ);

- попередня перевірка кредитоспроможності та платоспроможності контрагентів;

- підбір персоналу – шляхом ретельного аналізу ділових і професійних якостей кандидатів на вакантні посади, підвищення професійного рівня і кваліфікації працівників. У Банку попередній контроль здійснюється сектором по роботі з персоналом у порядку, визначеному внутрішніми нормативним документами Банку;

- залучення і розміщення грошових коштів – шляхом визначення оптимальних засобів і методів для їх виконання з метою уникнення або мінімізації можливих втрат та ризиків. Дані функції попереднього контролю здійснюються підрозділами першої лінії захисту з урахуванням рекомендацій підрозділу з управління ризиками у відповідності до внутрішніх нормативних документів Банку;

- матеріальні ресурси – шляхом аналізу якості та рівня забезпеченості Банку необхідними технічними засобами, обладнанням, системами автоматизації банківської

діяльності з використанням сучасних інформаційних технологій, що відповідають обсягу та складності здійснюваних ним операцій. Зазначений аналіз здійснюється відповідними підрозділами Банку;

- вибір постачальників товарів, робіт та послуг – шляхом ретельного аналізу ділової репутації та рівня професіоналізму постачальників, дотримання принципу диверсифікації під час вибору постачальників та недопущення концентрації обсягів замовлень на адресу одного постачальника. Виконання функцій, пов'язаних із задоволенням потреб Банку в товарах і послугах, супроводом угод із закупівлі, складанням планів, організацією і постачанням товарно-матеріальних цінностей - відповідно до бюджету Банку;

- розроблення та запровадження нових продуктів/значних змін у діяльності Банку – шляхом попереднього аналізу ризиковості продукту/значних змін у діяльності Банку, що планується запровадити. Даний аналіз здійснюється на етапі розробки банківського продукту/значних змін у діяльності Банку структурними підрозділами, які ініціюють новий продукт/значні зміни у діяльності Банку у порядку, визначеному внутрішніми нормативними документами Банку. Для аналізу ризиковості нового банківського продукту/значних змін у діяльності Банку та відповідності регуляторним нормам, залучаються Підрозділ з управління ризиками та Підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс), інші структурні підрозділи Банку, на які Банком покладені функції щодо визначення економічної доцільності та можливості запровадження і належної підтримки нового продукту/ значної зміни в діяльності Банку (підходи до ціноутворення, аналіз прогнозованих доходів і втрат від запровадження).

4.2.2. Поточний контроль – контроль, який здійснюється під час виконання дій або операцій Банку, і включає контроль за дотриманням законодавчих актів та внутрішніх документів Банку щодо здійснення цих операцій, порядку прийняття рішень про їх здійснення, контроль за повним, своєчасним і достовірним відображенням операцій у бухгалтерському обліку та звітності, контроль за збереженням майна Банку.

Здійснення поточного контролю покладається на працівників Банку, які здійснюють банківські операції у відповідності до посадових інструкцій та у порядку, передбаченому внутрішніми нормативними документами Банку, що регламентують здійснення цих банківських операцій.

Бухгалтерський облік банківських операцій здійснюється у порядку, визначеному у відповідних внутрішніх нормативних документах Банку, що регламентують порядок здійснення банківських операцій та їх бухгалтерський облік. Контроль за збереженням майна Банку здійснюється в Банку постійно при здійсненні операцій з ним відповідно до встановлених процедур.

4.2.3. Подальший контроль – здійснюється після виконання дій або операцій Банку, та спрямований на виявлення недоліків, виправлення допущених помилок і полягає в перевірці обґрунтованості і правильності здійснення операцій, відповідності документів установленим формам і вимогам щодо їх оформлення, відповідності виконуваних працівниками обов'язків їх посадовим інструкціям/трудовим договорам, виявленні причин порушень і недоліків та визначенні заходів щодо їх усунення, контролі за виконанням планових показників діяльності, визначених у Стратегії розвитку Банку, бізнес-плані та бюджеті, перевірці повноти і достовірності даних фінансової, статистичної, управлінської, податкової та іншої звітності, сформованої Банком. До подальшого виду контролю відноситься і подальший бухгалтерський контроль.

Здійснення подальшого контролю покладається на: всіх працівників структурних підрозділів Банку першої лінії захисту, підрозділ з управління ризиками, підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс), відділ фінансового моніторингу та відділ внутрішнього аудиту відповідно до функцій, передбачених положеннями про структурні підрозділи Банку.

4.2.4. Самостійний контроль – здійснюється працівниками Банку самостійно на всіх етапах виконання дій або операцій Банку.

4.2.5. Подвійний контроль – здійснюється двома (або більше) працівниками Банку, та полягає в дотриманні принципу "двох пар очей". На одну особу не може бути покладено виконання функції щодо проведення операції, починаючи з її ініціювання до відображення в регістрах бухгалтерського обліку Банку, крім операцій із установленим механізмом контролю з використанням відповідного програмного забезпечення. Введення даних в інформаційні системи (крім операцій з установленим механізмом контролю з використанням відповідного програмного забезпечення), а також внесення виправлень до вхідної інформації у системах Банку виконавцем має перевірятися (контролюватися) іншим працівником.

4.2.6. Колегіальний контроль – здійснюється колегіальними органами Банку, та полягає у прийнятті колегіальних рішень Наглядовою радою Банку, Правлінням Банку, іншими колегіальними органами Банку (комітетами) у відповідності до визначених повноважень, щодо функціонування системи внутрішнього контролю в Банку.

4.2.7. Автоматизований контроль – здійснюється автоматизованою системою та направлений на недопущення та виявлення помилок, суперечностей та невідповідностей під час внесення даних у автоматизовані системи Банку.

4.3. В залежності від обсягів контролю, система внутрішнього контролю може включати:

- повний контроль – охоплює весь обсяг відповідного процесу Банку;
- портфельний контроль – проводиться за групами функцій, операцій, договорів;
- вибіркового контролю – проводиться за окремими відібраними елементами відповідного процесу Банку.

4.4. З метою підвищення дієвості та ефективності внутрішнього контролю забезпечується проведення контролів на регулярній (постійній) основі, а також проведення контрольних заходів на періодичній основі.

Внутрішньобанківські документи, що регламентують порядок здійснення заходів з контролю, містять установлену періодичність та терміни здійснення заходів з контролю, процедуру здійснення відповідних коригуючих дій щодо виправлення виявлених недоліків.

4.5. Заходи з внутрішнього контролю застосовуються з метою запобігання, виявлення та виправлення недоліків/невідповідностей /порушень.

4.6. Під час розроблення та вдосконалення процедур та видів контролю відповідальні виконавці повинні враховувати наступне:

- зміни в ринковому та регуляторному середовищі;
- адекватність установлених процедур та видів контролю щодо кожного з суттєвих видів ризиків, притаманних діяльності Банку;
- ефективність процедури та/або виду контролю в минулому;
- можливість моніторингу процедури та/або виду контролю.

4.7. Банк розробляє, затверджує та впроваджує внутрішньобанківські документи, що встановлюють цілі, яких планується досягти в результаті здійснення заходів з контролю, та забезпечує їх відповідність поточній діяльності Банку.

4.8. При здійсненні внутрішнього контролю Банк застосовує наступні процедури:

- здійснення керівниками Банку аналізу звітності, яка надається на регулярній основі або запитується згідно з окремо встановленими процедурами, про результати діяльності структурних підрозділів Банку з метою аналізу відповідності цих результатів установленим цілям діяльності Банку;

- здійснення керівниками структурних підрозділів Банку аналізу звітів про результати діяльності відповідних структурних підрозділів на щоденній/щотижневій/щомісячній основі;

- обмеження надання доступу до матеріальних цінностей (готівки, цінних паперів у документарній формі), приміщень Банку, розподіл відповідальності за зберігання і використання цінностей, забезпечення охорони приміщень, проведення періодичних інвентаризацій, обмеження доступу до інформаційних систем, уключаючи санкціонування допуску до комп'ютерних програм та даних;

- дотримання установлених лімітів на здійснення банківських операцій та інших угод, що виконується шляхом отримання відповідних звітів та/або звіряння з даними первинних документів, інформаційних та інших систем Банку;

- контроль за наданням дозволів та підтверджень на здійснення операцій, що включає встановлення порядку розподілу повноважень під час здійснення банківських операцій та виконання інших угод;

- дотримання порядку здійснення банківських операцій та виконання інших угод, належне відображення операцій у бухгалтерському обліку, фінансовій та статистичній звітності, інформування керівників Банку відповідного рівня про виявлені порушення, помилки і недоліки.

4.9. Здійснення процедур внутрішнього контролю в Банку забезпечується наступним шляхом:

- розмежування функцій – працівники Банку, які відповідальні за укладання угод, не можуть здійснювати бухгалтерський облік операцій, що виконуються за такими угодами. В одному структурному підрозділі Банку не може бути зосереджено проведення операції, починаючи з її ініціювання до відображення в регістрах бухгалтерського обліку Банку, крім операцій з установленим механізмом контролю з використанням відповідного програмного забезпечення;

- контролю за введенням даних в інформаційні системи – введення інформації/операції в інформаційні системи одним працівником перевіряється іншим працівником Банку, крім операцій з установленим механізмом контролю з використанням відповідного програмного забезпечення;

- звіряння даних – передбачає звіряння даних між різними інформаційними системами, та на різних етапах оброблення даних;

- контролю за виправленнями – унесення будь-яких виправлень до вхідної інформації у системах Банку обов'язково контролюється іншим працівником Банку, який не є виконавцем.

4.10. Інформаційні системи Банку мають забезпечувати виконання заходів з внутрішнього контролю, уключаючи:

- виявлення та відстеження помилок, суперечностей і підозрілих операцій;
- формування сповіщень про підозрілі операції в режимі “реального часу”;
- виправлення помилок, суперечностей і неточностей під час відображення операцій в обліку;

- створення звітів за фактами проведених коригувань результатів виконання заходів з контролю.

4.11. Вимоги до інформаційного забезпечення діяльності Банку визначаються у відповідних внутрішніх документах Банку, з урахуванням вимог нормативно-правових актів НБУ з питань організації заходів із забезпечення інформаційної безпеки.

4.12. Заходи з контролю за інформаційними системами та технологіями, що використовуються в Банку, уключають:

- контроль за технологічною інфраструктурою: застосовується до інфраструктурних об'єктів Банку, уключаючи мережі зв'язку, живлення, сервери та робочі станції; здійснюється з метою забезпечення повноти, доступності, цілісності інформації, що використовується в діяльності Банку, та передбачає необхідні коригуючі дії під час виявлення недоліків функціонування інформаційних систем, уключаючи процедури резервування (копіювання) даних, відновлення функцій автоматизованих інформаційних систем унаслідок форс-мажорних обставин або технічних збоїв;

- управління доступами: уключає процедури контролю за доступом до інформаційних систем Банку та охоплює права доступу до виконання банківських операцій, а також до інших даних, операційних систем (системне програмне забезпечення), мереж, програмних додатків. Ці заходи здійснюються з метою захисту інформаційних систем Банку від несанкціонованого використання та зловживань;

- контроль за інформаційними системами та технологіями Банку під час їх придбання, розроблення або супроводження: упроваджується з метою забезпечення відповідних процедур, що регламентують придбання, розроблення та супроводження інформаційних систем та технологічних рішень, вимоги до їх документації, їх тестування та подальше технічне обслуговування. Ці процедури забезпечують контроль за змінами в системах та технологіях та можуть передбачати необхідність авторизації запитів на зміни, узгоджень і результатів тестування.

5. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

5.1. Складовою частиною системи внутрішнього контролю Банку є система управління ризиками Банку, яка діє у відповідності до вимог нормативно-правових актів НБУ та внутрішніх нормативних документів Банку щодо управління ризиками.

5.2. В Банку створена комплексна та адекватна система управління ризиками, яка забезпечує виявлення, ідентифікацію, оцінку, моніторинг та контроль за всіма видами ризиків на всіх організаційних рівнях з урахуванням специфіки діяльності Банку та оцінку достатності капіталу Банку для покриття всіх видів ризиків.

5.3. Система управління ризиками в Банку забезпечує:

- оцінку зовнішніх факторів (зміна політичних, економічних умов; зміни, що пов'язані з окремим видом економічної діяльності; технологічні зміни тощо);

- оцінку внутрішніх факторів (складність організаційної структури Банку, специфіка діяльності Банку, рівень кваліфікації персоналу, організаційні зміни, впровадження нових продуктів, тощо);

- оцінку ризиків, які підлягають кількісному виміру, та тих, що не підлягають кількісному виміру;

- контроль за співвідношенням витрат, пов'язаних з управлінням ризиками, та витрат, які ці ризики можуть спричинити.

5.4. Критеріями впровадження та функціонування системи управління ризиками як компонента системи внутрішнього контролю Банку є забезпечення Банком створення та функціонування комплексної, ефективної та адекватної системи управління ризиками згідно з вимогами Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах.

5.5. У разі виникнення нових ризиків, Банком вносяться зміни до Стратегії управління ризиками.

5.6. Система внутрішнього контролю в Банку забезпечує належне функціонування моделі трьох ліній захисту системи управління ризиками з чітко визначеними сферами відповідальності за управління ризиками:

- перша лінія захисту – на рівні: бізнес-підрозділів Банку, відділу фінансового моніторингу та структурних підрозділів діяльності Банку. Ці підрозділи приймають ризики та відповідають за дотримання встановлених в Банку лімітів ризиків; подають звіти щодо самооцінки ризиків, притаманних діяльності зазначених підрозділів у відповідності до вимог, які зазначені у відповідних нормативно-правових документах НБУ, внутрішніх нормативних документах Банку з питань управління ризиками.

- друга лінія захисту – на рівні: підрозділу з управління ризиками, підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс). У разі виявлення ризику, притаманного діяльності структурного підрозділу Банку, відповідальна особа підрозділу з Управління

ризиками та Підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс) повідомляє їх про виявлення та ідентифікацію ризику;

- третя лінія захисту – на рівні відділу внутрішнього аудиту, який здійснює незалежну та об'єктивну перевірку і оцінку ефективності функціонування системи управління ризиками в Банку.

5.7. Банк організовує взаємодію структурних підрозділів Банку, що забезпечують функціонування моделі трьох ліній захисту системи управління ризиками, відповідно до розміру, особливостей діяльності Банку, характеру і обсягів банківських та інших фінансових послуг, профілю ризику Банку, системної важливості Банку.

5.8. Банк забезпечує чіткий розподіл функцій, обов'язків і повноважень працівників структурних підрозділів Банку, які забезпечують функціонування моделі трьох ліній захисту системи управління ризиками, та про такий розподіл доводить до відома кожного працівника цих підрозділів під підпис, зокрема, у посадових інструкціях.

5.9. Підрозділи контролю є незалежними від підрозділів підтримки/бізнес підрозділів. Вони є незалежними, у випадку якщо Банком дотримуються критерії незалежності, які визначені в нормативно-правових актах НБУ з питань організації системи управління ризиками в банках України та банківських групах, а також з питань організації внутрішнього аудиту в банках.

5.11. Банк забезпечує підрозділи контролю достатньою кількістю людських і фінансових ресурсів для незалежного, об'єктивного та ефективного виконання своїх обов'язків.

5.12. Наглядова рада Банку при відборі, призначенні керівників підрозділів контролю та виконанні ними своїх посадових обов'язків здійснює контроль за відповідністю таких осіб кваліфікаційним вимогам щодо професійної придатності та/або ділової репутації, установленим НБУ.

6. КОНТРОЛЬ ЗА ІНФОРМАЦІЙНИМИ ПОТОКАМИ ТА КОМУНІКАЦІЯМИ БАНКУ

6.1. Банк забезпечує якість інформації, що використовується в його діяльності, ґрунтуючись на таких принципах:

- наявність та доступність – інформацію легко отримати тим, хто її потребує для виконання своїх посадових/функціональних обов'язків. Користувачі ознайомлені з переліком доступної їм інформації та процедурою доступу до інформаційних систем Банку;

- коректність – інформація є достовірною та повною. Інформаційні системи Банку забезпечують проведення перевірок достовірності і повноти даних;

- актуальність – зібрана інформація є актуальною та оновлюється з необхідною частотою, уключаючи періодичність, визначену чинним законодавством України, нормативно-правовими актами НБУ, внутрішніми нормативними документами Банку;

- цілісність – інформація є захищеною від несанкціонованого спотворення, руйнування або знищення. Банк забезпечує класифікацію інформації, зокрема, за рівнем доступу та інші процедури захисту інформації;

- збереження – інформація доступна протягом термінів, визначених чинним законодавством України, нормативно-правовими актами НБУ та внутрішніми нормативними документами Банку;

- достатність – рівень деталізації інформації відповідає потребам внутрішніх та зовнішніх користувачів. Надлишкова інформація усувається для уникнення некоректного використання або тлумачення;

- дійсність – інформація, отримана відповідно до затверджених процедур, і, за винятком гіпотетичних припущень, відображує події, які фактично відбулись;

- підтверджуваність – інформація підтверджується доказами з відповідного джерела.

6.2. Контроль за інформаційними потоками та комунікаціями (обміном інформацією) здійснюється з метою:

- надання та отримання якісної інформації внутрішніми та зовнішніми користувачами для прийняття обґрунтованих суджень, своєчасних та адекватних управлінських рішень;

- впровадження та функціонування інформаційних систем, що забезпечують здійснення внутрішніх та зовнішніх комунікацій Банку.

6.3. Контроль за інформаційними потоками (обміном інформацією) здійснюється Банком шляхом:

- впровадження програмних і техніко-технологічних засобів, що забезпечують надання адекватної, усебічної, цілісної, надійної, доступної, конфіденційної та своєчасної внутрішньої фінансової, операційної та статистичної інформації, інформації про дотримання вимог законодавства України, внутрішніх нормативних документів Банку, ринкової інформації, необхідної для прийняття рішень і виконання службових обов'язків;

- встановлення порядку доведення інформації, обміну інформацією, який би забезпечував повне розуміння та дотримання працівниками Банку внутрішніх Політик та процедур;

- визначення чіткої відповідальності за якість інформації, включаючи процедури з поширення інформації щодо виявлених недоліків та невідповідностей у системі внутрішнього контролю.

6.4. Форма та періодичність надання інформації визначається у внутрішніх нормативних документах Банку з урахуванням потреб та вимог внутрішніх та зовнішніх користувачів.

6.5. Обмін інформацією стосовно внутрішнього контролю на всіх організаційних рівнях Банку включає інформацію щодо:

- цілей системи внутрішнього контролю, важливості та переваг наявності ефективної системи внутрішнього контролю;

- внутрішніх нормативних документів Банку, що визначають функціональні обов'язки керівників та працівників Банку щодо виконання заходів з контролю;

- ролей, повноважень та обов'язків керівників та інших працівників Банку щодо виконання заходів з контролю;

- суттєвих питань щодо організації та функціонування системи внутрішнього контролю, враховуючи інформацію щодо недоліків та невідповідностей у системі внутрішнього контролю.

6.6. Банк запроваджує ефективний обмін інформацією за різними напрямками, а саме:

- вертикально (знизу - вгору) – з метою прийняття відповідних управлінських рішень, інформація щодо ризиків та інших питань діяльності Банку доводиться до відома Наглядової ради Банку та Правління Банку;

- вертикально (зверху - вниз) – інформація про стратегію та політику Банку доводиться до відома керівників усіх рівнів та інших працівників Банку;

- горизонтально – інформація, якою володіє один структурний підрозділ Банку, надається іншому структурному підрозділу Банку, якому вона необхідна для виконання своїх функцій.

6.7. Банк забезпечує отримання працівниками Банку, відповідно до їх функціональних обов'язків, якісної інформації, включаючи інформацію щодо:

- стратегічних, поточних цілей та планів Банку, стану їх виконання;

- змін у внутрішніх нормативних документах Банку, включаючи документи щодо здійснення внутрішнього контролю;

- культури контролю;
- затверджених планів робіт структурних підрозділів Банку;
- розпоряджень керівників Банку та структурних підрозділів Банку, включаючи розпорядження щодо здійснення заходів з контролю;
- правил техніки безпеки та охорони праці;
- порядку користування, передавання, збереження документів та інших носіїв інформації, що становить банківську та комерційну таємницю;
- процедур щодо дотримання вимог з інформаційної безпеки;
- відповідальності (дисциплінарної, адміністративної, кримінальної) за вчинення порушень під час виконання своїх посадових обов'язків.

6.8. При здійсненні комунікації з зовнішніми користувачами Банк забезпечує:

- надання актуальної та своєчасної інформації щодо діяльності Банку зовнішнім користувачам, включаючи акціонерів, партнерів, клієнтів Банку, наглядові, контролюючі, правоохоронні органи;
- отримання інформації щодо функціонування системи внутрішнього контролю Банку від зовнішніх аудиторів, наглядових органів, інших зовнішніх користувачів з метою ухвалення адекватних управлінських рішень.

6.9. Інформація про функціонування системи внутрішнього контролю Банку, яку Банк отримує від зовнішніх користувачів, може включати:

- оцінку системи внутрішнього контролю в Банку зовнішніми аудиторами та наглядовими (контролюючими) органами;
- відгуки та скарги клієнтів стосовно якості надання банківських послуг;
- публікації про Банк у засобах масової інформації, на інформаційних сайтах, у зовнішніх інформаційних системах.

6.10. Правління Банку оцінює інформацію від зовнішніх користувачів щодо системи внутрішнього контролю та інформує Наглядову раду Банку щодо виявлених недоліків системи внутрішнього контролю в Банку.

6.11. Критеріями, що свідчать про використання Банком якісної інформації та ефективність комунікації, є:

- наявність контролю за якістю інформації, що надається, отримується, генерується, використовується;
- забезпечення передачі на всі організаційні рівні інформації щодо своєї діяльності, включаючи інформацію щодо цілей та обов'язків керівників та працівників Банку з внутрішнього контролю;
- здійснення комунікації із зовнішніми користувачами з питань діяльності Банку.

7. МОНІТОРИНГ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ БАНКУ

7.1. Банк здійснює моніторинг ефективності системи внутрішнього контролю відповідно до вимог нормативно-правових актів НБУ та внутрішніх нормативних документів Банку з метою:

- оцінки якості роботи системи внутрішнього контролю у визначений період часу;
- визначення здатності системи внутрішнього контролю забезпечити досягнення цілей діяльності Банку, включаючи визначення ймовірності виникнення та оцінку суттєвості потенційно можливих недоліків системи внутрішнього контролю, що можуть спричинити негативний вплив на досягнення цілей Банку;
- розроблення заходів, спрямованих на мінімізацію негативного впливу з метою вдосконалення системи внутрішнього контролю в Банку.

7.2. Банк обирає види заходів з моніторингу системи внутрішнього контролю, включаючи моніторинг ефективності процедур з контролю та оцінку ефективності системи внутрішнього контролю Банку, як комбінацію поточних та періодичних заходів з моніторингу з урахуванням установлених цілей діяльності Банку, характеру,

обсягу та складності його операцій, кількості та складності видів контролю, ймовірності виникнення недоліків, а також кваліфікації та досвіду працівників Банку.

7.2.1. Поточні заходи з моніторингу – заходи з моніторингу системи внутрішнього контролю Банку, які вбудовані в процеси Банку та здійснюються працівниками Банку на постійній основі. Банк здійснює поточні заходи з моніторингу з метою оперативного виявлення та усунення недоліків системи внутрішнього контролю. Відповідальність за проведення таких заходів несуть керівники структурних підрозділів першої та другої лінії захисту Банку в межах визначених Банком повноважень.

7.2.2. Періодичні заходи з моніторингу – заходи з моніторингу системи внутрішнього контролю Банку, що здійснюються на періодичній основі. Банк здійснює періодичні заходи з моніторингу, уключаючи оцінку ефективності системи внутрішнього контролю Банку в цілому, з метою виявлення недоліків після факту події.

Банк здійснює періодичні заходи з моніторингу з урахуванням таких факторів:

- характеру та обсягу питань з урахуванням складності операцій Банку, ризику порушень та випадків виникнення порушень у системі внутрішнього контролю в минулому, а також вимог нормативно-правових актів НБУ;

- частоти моніторингу питань з урахуванням обсягу та складності операцій Банку, основних видів контролю, частоти і характеру змін, що відбуваються в операційному середовищі;

- тривалості проведення заходів з моніторингу;

- достатності та рівня кваліфікації працівників Банку, відповідальних за проведення заходів, та наданих ним повноважень;

- порядку підготовки звітів щодо результатів моніторингу системи внутрішнього контролю, обговорення та затвердження цих звітів;

- достатності та повноти необхідної інформації щодо проведення заходів з моніторингу.

Відповідальність за якість виконання таких заходів з моніторингу несуть:

- керівники структурних підрозділів другої лінії захисту Банку - за моніторинг ефективності процедур контролю на першій лінії захисту, в межах виконання функцій незалежного контролю другої лінії захисту;

- керівник відділу внутрішнього аудиту (третьої лінії захисту Банку) - за оцінку ефективності системи внутрішнього контролю Банку в цілому.

7.3. Функції органів управління та структурних підрозділів Банку щодо моніторингу системи внутрішнього контролю розподіляються наступним чином:

7.3.1. Наглядова рада Банку забезпечує регулярний контроль, у відповідності до вимог чинного законодавства України та нормативно-правових актів НБУ, за ефективністю системи внутрішнього контролю та проведенням заходів з моніторингу, уключаючи:

- затвердження вимог щодо здійснення моніторингу системи внутрішнього контролю;

- розгляд звітів щодо ризиків та виявлених порушень законодавства, внутрішніх положень Банку в діяльності Банку, які складаються підрозділами другої лінії захисту.

- розгляд звітів та результатів оцінки ефективності системи внутрішнього контролю, проведеної відділом внутрішнього аудиту.

7.3.2. Правління Банку забезпечує моніторинг процедур з контролю в Банку, уключаючи:

- визначення межі відповідальності структурних підрозділів, їх керівників та працівників під час здійснення операцій Банку;

- забезпечення моніторингу процедур внутрішнього контролю банку щодо їх адекватності характеру діяльності банку, поточного управління підпорядкованими суб'єктами системи внутрішнього контролю Банку;

- розподілу функцій, повноважень та відповідальності за здійснення внутрішнього контролю між комітетами Правління Банку, між підрозділами та між працівниками Банку;

- забезпечення функціонування інформаційних систем Банку, що забезпечують накопичення, оброблення необхідної інформації та надання її користувачам;

- розроблення заходів щодо оперативного усунення недоліків у функціонуванні системи внутрішнього контролю, виявлених за результатами перевірок відділу внутрішнього аудиту, зовнішніх аудиторів і наглядових органів;

- здійснення контролю за виконанням рекомендацій та зауважень за результатами перевірок відділу внутрішнього аудиту, зовнішніх аудиторів та наглядових органів;

- розгляд звітів про результати моніторингу ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, які щоквартально готуються підрозділами першої лінії захисту щодо операцій та процесів, які притаманні їх діяльності та виявлених порушень/недоліків.

7.3.3. Підрозділ з управління ризиками забезпечує:

- контроль за ризиками Банку, за винятком комплаєнс - ризику;

- координацію між структурними підрозділами Банку з метою забезпечення ефективного функціонування системи внутрішнього контролю в Банку;

- здійснення щоденної оцінки та проведення поточного і періодичного моніторингу системи внутрішнього контролю;

- надання Наглядовій раді Банку та комітету з управління ризиками звітності щодо суттєвих видів ризиків не рідше одного разу на квартал;

- надання правлінню банку та його комітетам, в межах їх компетенції, управлінської звітності щодо суттєвих видів ризиків не рідше одного разу на місяць;

- інформування не пізніше наступного операційного дня Наглядовій раді та Правлінню Банку про виявлені порушення та їх причини, а також запропоновані заходи для їх усунення.

7.3.4. Підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс) забезпечує, але не виключно:

- організацію контролю за відповідністю діяльності Банку вимогам чинного законодавства України, нормативно-правовим актам НБУ та внутрішнім нормативним документам Банку;

- управління ризиками, пов'язаними з конфліктом інтересів, що можуть виникати на всіх рівнях організаційної структури Банку, прозорість реалізації процесів Банку та в разі виявлення будь-яких фактів, що свідчать про наявність конфлікту інтересів у банку, інформує Наглядову раду банку;

- координацію роботи з питань управління комплаєнс-ризиком між структурними підрозділами Банку з метою забезпечення ефективного функціонування системи внутрішнього контролю в Банку;

- надання висновків щодо комплаєнс-ризиків, який притаманний новим продуктам та значним змінам у діяльності банку, до моменту їх упровадження для прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень;

- надання висновків стосовно комплаєнс-ризиків для ухвалення кредитних рішень щодо кредитів пов'язаним із банком особам;

- надання звітів щодо комплаєнс-ризиків Наглядовій раді банку, комітету з управління ризиками не рідше одного разу на квартал, а в разі виявлення ситуацій, що потребують невідкладного інформування Наглядової ради Банку, - не пізніше наступного операційного дня.

7.3.5. Відділ внутрішнього аудиту забезпечує здійснення оцінки комплексності, ефективності та адекватності системи внутрішнього контролю.

8. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

8.1. Відділ внутрішнього аудиту, який виконує функції третьої лінії захисту, перевіряє наявність, оцінює комплексність, ефективність та адекватність системи внутрішнього контролю, відповідність цієї системи видам та обсягам здійснюваних Банком операцій, змінам у бізнес-моделі Банку, його макроекономічному та бізнес-середовищі.

8.2. Ефективність системи внутрішнього контролю – це суб'єктивне судження внутрішніх аудиторів, яке формується в результаті оцінки ефективності функціонування всіх компонентів системи внутрішнього контролю, визначених в Положенні про організацію системи внутрішнього контролю в банках України та банківських групах, затвердженому постановою Правління Національного банку України від 02.07.2019 р. № 88, а саме:

- контрольного середовища;
- управління ризиками, що притаманні діяльності Банку, включаючи комплаєнс-ризик;
- контрольної діяльності в Банку;
- контролю за інформаційними потоками та комунікаціями Банку;
- моніторингу ефективності системи внутрішнього контролю.

8.3. Суб'єктивні судження щодо ефективності системи внутрішнього контролю ґрунтуються на об'єктивних фактах, виявлених під час аудиторських перевірок, висновках внутрішніх аудиторів, сформованих за підсумками аудиторських перевірок відповідно до критеріїв оцінки ефективності цієї системи.

8.4. Оцінка ефективності системи внутрішнього контролю Наглядовою радою Банку здійснюється з метою:

- оцінки якості роботи системи внутрішнього контролю у визначений період часу;
- визначення здатності системи внутрішнього контролю забезпечити досягнення цілей діяльності Банку, включаючи визначення ймовірності виникнення та оцінку суттєвості потенційно можливих недоліків системи внутрішнього контролю, що можуть спричинити негативний вплив на досягнення цілей Банку;
- розроблення заходів, спрямованих на мінімізацію негативного впливу, з метою вдосконалення системи внутрішнього контролю.

Ефективна система внутрішнього контролю забезпечує розумну впевненість в досягненні операційних, інформаційних, комплаєнс-цілей діяльності Банку.

8.5. Оцінка ефективності системи внутрішнього контролю здійснюється відділом внутрішнього аудиту не рідше одного разу на рік (незалежно від тематики перевірки з урахуванням ризиків, притаманних тим чи іншим сферам (процесам) та надається безпосередньо Наглядовій раді Банку за результатами проведених перевірок з урахуванням затверджених процедур (методології).

9. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

9.1. Відповідальність за ефективність системи внутрішнього контролю в Банку розподіляється таким чином:

9.1.2. Наглядова рада та Правління Банку несуть відповідальність за ефективність системи внутрішнього контролю.

9.1.3. Підрозділи першої лінії захисту Банку несуть безпосередню відповідальність за виконання заходів щодо виправлення недоліків системи внутрішнього контролю.

9.1.4. Підрозділ з управління ризиками, підрозділ контролю за дотриманням норм комплаєнс відповідають за якість виконання заходів із моніторингу системи

внутрішнього контролю (за винятком оцінки ефективності системи внутрішнього контролю).

9.1.5. Відділ внутрішнього аудиту відповідає за якість оцінки ефективності системи внутрішнього контролю.

10. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

10.1. Це Положення є невід'ємною частиною системи корпоративного управління в Банку.

10.2. Дія Положення припиняється з моменту прийняття відповідного рішення Наглядовою радою Банку.

10.3. Положення переглядається не рідше одного разу на рік з метою забезпечення максимальної ефективності, актуальності та відповідності чинному законодавству України.

Начальник організаційно-правового
відділу

Тамара ФЕДОРОВА